

Problemy i hipotezy badawcze

Podjęcie badań pedagogicznych wymaga ustalenia problemu badawczego, który według M. Łobockiego to „swoiste pytanie, określające jakość i rozmiar pewnej niewiedzy oraz cel i granicę pracy naukowej” (M. Łobocki 1982 str.55).

Przy opracowaniu problemów badawczych na specjalną uwagę zasługują następujące kryteria poprawności metodologicznej:

1. „Precyzyjność w określeniu problemów badawczych.
2. Usytuowanie problemów badawczych na tle dotychczasowych osiągnięć naukowych.
3. Empiryczna sprawdzalność” (M. Łobocki 1982 str.69)

Problemy i hipotezy badawcze są fundamentalnymi elementami każdej pracy naukowej, w tym pracy magisterskiej. To od ich precyzyjnego sformułowania zależy sukces całego projektu badawczego. Problemy badawcze wyznaczają kierunek badań, wskazują, jakie zagadnienia wymagają odpowiedzi, oraz określają cel, do którego dąży badacz. Z kolei hipotezy badawcze to przypuszczenia lub przewidywania, które badacz stawia na podstawie dostępnej wiedzy teoretycznej i które zamierza potwierdzić lub obalić w trakcie prowadzonych badań. Sformułowanie problemu i hipotez to pierwszy krok do stworzenia dobrze zaplanowanego i uporządkowanego procesu badawczego.

Problem badawczy to pytanie lub zespół pytań, które wynikają z obserwacji rzeczywistości, wcześniejszych badań, czy też istniejących teorii. Problem badawczy stanowi esencję tego, co badacz chce zbadać, wyjaśnić, opisać lub zrozumieć. Często problem badawczy wynika z zauważonej luki w literaturze przedmiotu, braku pełnych odpowiedzi na pewne zjawiska lub sprzeczności w dotychczasowych badaniach. Ważne jest, aby problem badawczy był sformułowany w sposób konkretny, możliwy do badania oraz odnosił się do rzeczywistych zjawisk. Powinien

także odpowiadać na pytania, które mają istotne znaczenie z punktu widzenia badanej dziedziny nauki.

Przykładem problemu badawczego może być pytanie: „W jaki sposób wdrożenie technologii cyfrowych wpływa na efektywność pracy w organizacjach?”. Taki problem badawczy jest szeroki, ale wyraźnie określa kierunek badania oraz wskazuje, że celem jest zrozumienie wpływu technologii na procesy w firmach. Może on wynikać z zaobserwowanej potrzeby zbadania, w jakim stopniu technologia przyczynia się do poprawy lub pogorszenia efektywności pracy.

Problem badawczy może być także bardziej szczegółowy, na przykład: „Jakie czynniki decydują o skuteczności wdrożenia technologii cyfrowych w małych i średnich przedsiębiorstwach?”. W takim przypadku problem badawczy koncentruje się na konkretnych aspektach wdrożenia technologii, co pozwala na bardziej ukierunkowane badanie. Problem badawczy nie zawsze musi mieć formę jednego pytania – może również być przedstawiony jako zespół powiązanych zagadnień, które badacz chce zbadać.

Hipotezy badawcze są przypuszczeniami, które badacz stawia na podstawie wiedzy teoretycznej i które mają na celu wyjaśnienie zjawisk lub zależności opisanych w problemie badawczym. Hipoteza to pewna forma prognozy, którą badacz chce zweryfikować w trakcie badania. Hipotezy są sformułowane w sposób, który umożliwia ich sprawdzenie za pomocą zebranych danych empirycznych. W pracy magisterskiej badacz stawia zarówno hipotezy główne, które odnoszą się do kluczowych aspektów problemu badawczego, jak i hipotezy pomocnicze, które skupiają się na bardziej szczegółowych zagadnieniach.

Hipoteza badawcza powinna być sformułowana jasno, precyzyjnie i weryfikowalnie. Musi opierać się na logicznych przesłankach wynikających z analizy literatury i dotychczasowej wiedzy w danej dziedzinie. Dobrze sformułowana hipoteza nie tylko przewiduje określony wynik badania, ale także wskazuje, w jaki

sposób można ją zweryfikować – czy to poprzez potwierdzenie, czy też obalenie na podstawie zebranych danych.

Przykładem hipotezy badawczej dla problemu dotyczącego wpływu technologii cyfrowych na efektywność pracy może być: „Wdrożenie technologii cyfrowych w organizacjach prowadzi do wzrostu efektywności pracy”. Taka hipoteza jest jasna, przewiduje konkretny wynik badania i można ją zweryfikować na podstawie danych ilościowych lub jakościowych. Badacz może np. przeprowadzić badanie ankietowe lub wywiady z pracownikami, aby sprawdzić, czy ich postrzegana efektywność wzrosła po wdrożeniu nowych technologii.

W przypadku bardziej szczegółowego problemu badawczego, dotyczącego czynników wpływających na skuteczność wdrożenia technologii cyfrowych, hipoteza może brzmieć: „Skuteczność wdrożenia technologii cyfrowych w małych i średnich przedsiębiorstwach zależy od poziomu zaangażowania kadry zarządzającej”. Taka hipoteza stawia przypuszczenie dotyczące konkretnego czynnika – zaangażowania kadry zarządzającej – który może wpływać na powodzenie procesu wdrożenia technologii. Badacz może zbadać, jak różne poziomy zaangażowania menedżerów wpływają na efektywność wdrażanych rozwiązań technologicznych.

Hipotezy mogą mieć różny charakter. Mogą to być hipotezy **kierunkowe**, które przewidują określony kierunek zależności, np. „im wyższy poziom zaangażowania pracowników, tym wyższa efektywność wdrożenia technologii”. Mogą to być także hipotezy **zerowe**, które zakładają brak związku pomiędzy zmiennymi, np. „Nie istnieje związek pomiędzy zaangażowaniem pracowników a efektywnością wdrożenia technologii cyfrowych”. W badaniach ilościowych zazwyczaj stawia się hipotezy zerowe, które następnie są testowane statystycznie w celu ich odrzucenia lub przyjęcia.

Kluczowym elementem pracy magisterskiej jest dokładne zdefiniowanie problemu badawczego oraz hipotez, ponieważ to

one wyznaczają strukturę całego badania i determinują, jakie dane będą zbierane oraz jakie metody analizy zostaną zastosowane. Problem badawczy powinien być sformułowany na tyle ogólnie, aby umożliwił kompleksową analizę zagadnienia, ale jednocześnie na tyle precyzyjnie, aby można było wyciągnąć z niego konkretne pytania badawcze. Hipotezy natomiast muszą być wyraźnie powiązane z problemem badawczym i umożliwiać jego rozwiązanie lub przynajmniej dostarczyć nowych informacji na temat badanego zjawiska.

Zarówno problem badawczy, jak i hipotezy, powinny być oparte na solidnej podstawie teoretycznej, co oznacza, że badacz musi przeprowadzić dogłębną analizę literatury, aby zidentyfikować istniejące luki badawcze oraz zaproponować własne rozwiązania lub prognozy. To właśnie ten proces analizy pozwala na stworzenie wartościowej pracy magisterskiej, która nie tylko rozwiązuje konkretny problem, ale również wnosi wkład w rozwój danej dziedziny nauki.

Poniżej problemy i hipotezy badawcze z jednej z **prac dyplomowych**:

Moim głównym problemem jest pytanie o rodzaj współpracy rodziców z wychowawcą klasy oraz stopień uczestnictwa rodziców w edukacji dziecka. Do tak ujętego problemu badawczego sformułowałam następującą hipotezę roboczą, która „ jest wnioskiem z dotychczasowych obserwacji i doświadczeń badacza”(M. Łobocki 1982 str.77). Brzmi ona następująco: Współpraca rodziców z wychowawca klasy oraz stopień uczestnictwa rodziców w edukacji dziecka jest minimalny. Z uwagi na to, że problem główny i hipoteza robocza zawierają duży stopień ogólności wysunęłam problemy szczegółowe i odpowiadające im hipotezy.

Problemy szczegółowe:

- 1. Jaki jest wpływ rodziców na edukację dziecka?*
- 2. Czy rodzice wiedzą jakich przedmiotów uczą się ich*

- dzieci i kto je uczy?*
3. *Czy rodzice uczestniczą w organizowaniu zajęć pozalekcyjnych?*
  4. *Na czym polega współpraca rodziców z wychowawcą klasy i jak często do niej dochodzi?*
  5. *Czy rodzice znają przepisy prawne określające ich status w szkole dziecka?*
  6. *Czy uczeń, którego rodzice aktywnie uczestniczą w życiu szkolnym osiąga lepsze wyniki w nauce?*
  7. *Czy pozycja społeczna i wykonywany zawód rodziców mają wpływ na ich kontakt ze szkołą dziecka?*
  8. *Czy rodzice swoją działalnością pedagogiczną w szkole wnoszą coś nowego z życia dzieci?*
  9. *Jaki wpływ na rozwój dziecka ma zaufanie do siebie rodziców i nauczycieli?*
  10. *Czy rodzicom zależy na poprawie warunków nauczania dzieci, na modernizacji systemu edukacji. Czy jedynie zależy im, aby ich dziecko „radziło sobie” z nauką w obecnym systemie szkolnym?*

Poszukiwanie odpowiedzi na pytanie problemowe wyraża się w propozycjach odpowiedzi, które nazywamy hipotezami roboczymi, które „wiodą do poznania naukowego pod kątem przyjętych celów i są składnikiem metody naukowej” (W. Ciczkowski 1998 str.86).

„Hipoteza to stwierdzenie, co do którego istnieje pewne prawdopodobieństwo, że stanowić będzie ono prawdziwe rozwiązanie postawionego problemu” (W. Ciczkowski 1998 str.86).

Pilch uważa hipotezę za „najważniejszą, umysłową technikę badawczą, która musi być poprzedzona rozeznaniem i studium z literatury” (W. Ciczkowski 1998 str. 86).

Hipotezy robocze do sformułowanych wcześniej pytań problemowych mają postać następującą :

1. Wpływ rodziców na edukację dziecka jest znikomy i ogranicza się do minimum.
2. Rodzice znają ogólnie przedmioty, których uczą się ich dzieci lecz nie wiedzą kto je prowadzi i jaki zakres materiału jest w danej chwili przerabiany.
3. Rodzice nie uczestniczą w organizowaniu zajęć pozalekcyjnych.
4. Współpraca rodziców z wychowawcą klasy polega na kontaktowaniu się na zebraniach zwanych wywiadówkami. Przeciętny rodzic pojawia się raz na półrocze na takim zebraniu.
5. Rodzice nie wiedzą nawet o istnieniu jakiegokolwiek zapisu prawnego dotyczącego ich osoby czy działalności w szkole dziecka.
6. Uczeń, którego rodzice aktywnie uczestniczą w życiu szkolnym osiągają lepsze wyniki w nauce.
7. Pozycja społeczna i wykonywany zawód rodziców mają wpływ na ich kontakt ze szkołą dziecka.
8. Rodzice swoją działalnością pedagogiczną nie wnoszą nic nowego w życie społeczności uczniowskiej, ponieważ powtarzają schematy działań swoich poprzedników.
9. Zaufanie jest podstawą do współpracy od, której należy rozpocząć edukację dziecka. Kiedy obie strony darzą się zaufaniem, mogą dostarczyć sobie wielu niezbędnych informacji o uczniu m.in. jakie ma trudności w przyswajaniu materiału, z jakimi przedmiotami sobie nie radzi. Rodzic może dostarczyć informacji o dziecku, o których nauczyciel nie wie np. o farmach wypoczynku, zainteresowaniach, mocnych stronach ucznia.
10. Nauczyciel zaś przez swoją wiedzę pedagogiczną może pomóc w wychowaniu dziecka, wskazać wzorzec postępowania.

Rodzice nie myślą o poprawieniu warunków nauczania i zmianie modelu wychowania szkolnego. Każdy chce jedynie aby dziecko skończyło daną szkołę i mogło dalej się uczyć.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.